

Rīgas konkurētspēja Baltijas metropoļu mērogā

Dr. Oļegs Krasnopjorovs

Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes galvenais ekonomists

2026. gada 11. jūnijs

Trīs mīti par Rīgas konkurētspēju.

Šodien atspēkosim tos.

1

Rīga jau ir ļoti attīstīta, jāpārdala ienākumus uz reģioniem

Rīga tikko sasniedza ES vidējo ienākumu līmeni, tālāk vienkārši nav kur augt.

2

Iedzīvotāji vēlas dzīvot ārpus pilsētas - Rīga ar to neko nevar izdarīt

Arī vairākās citās Eiropas pilsētās iedzīvotāju skaits samazinās.

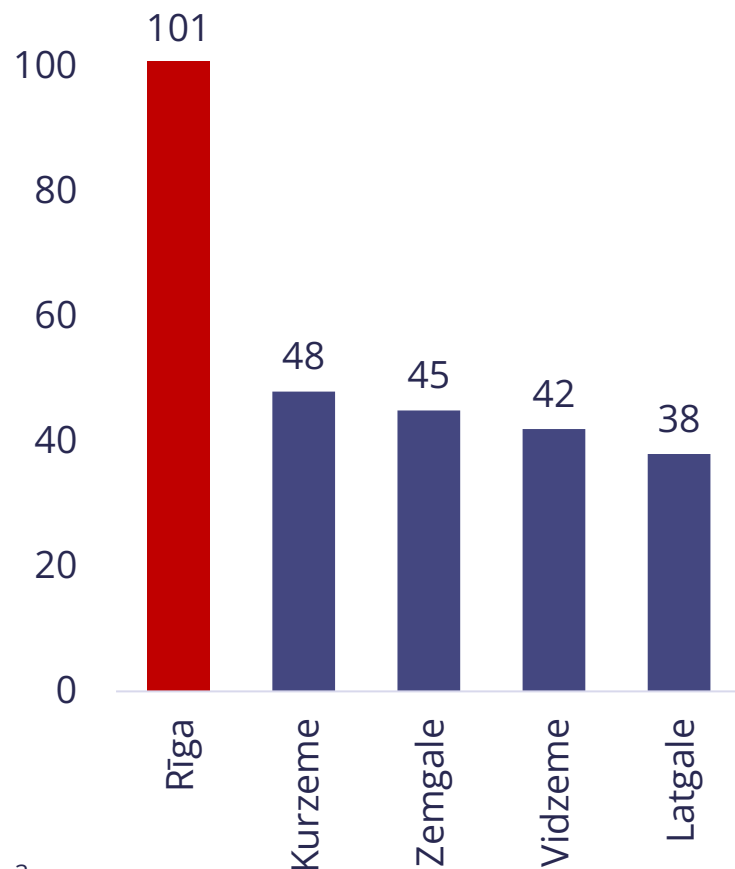
3

Vispirms būvēsim ekonomiku, bet labvēlīgu dzīves vidi - vēlāk

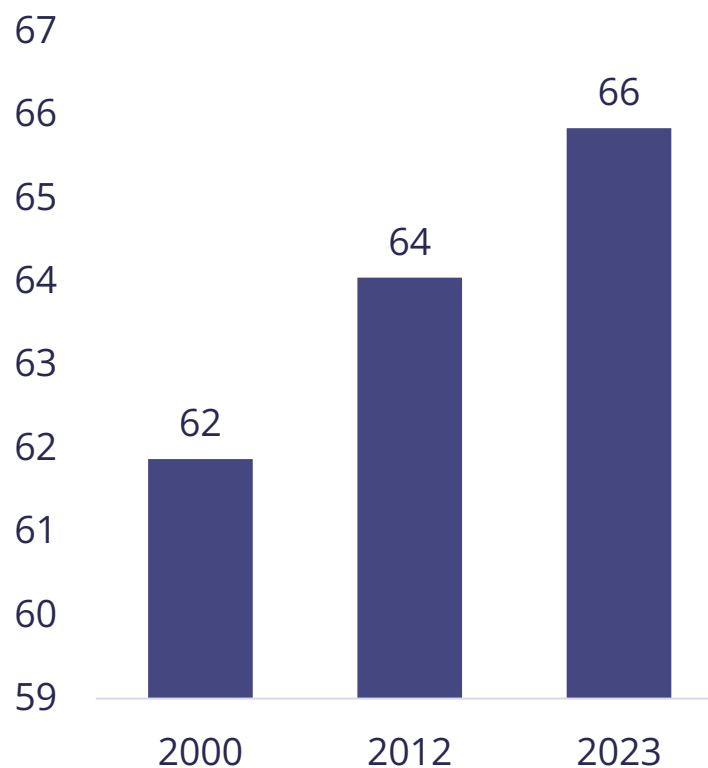
Vispirms nopelnīsim naudu, tad tērēsim šo naudu pilsētas labiekārtošanai.

Mīts Nr. 1: Rīga jau ir ļoti attīstīta (vismaz Latvijas mērogā) – jāpārdala ienākumus uz reģioniem?

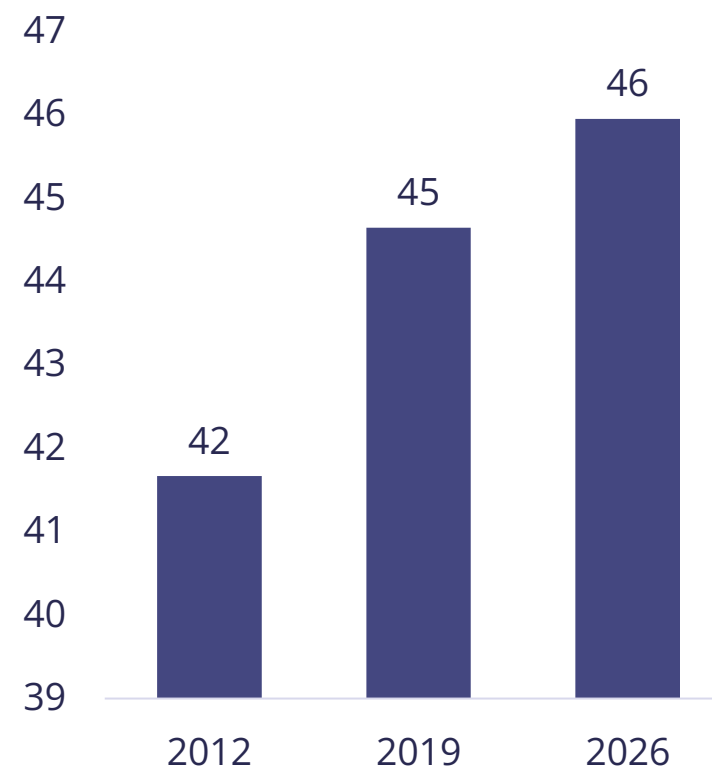
IKP uz iedzīvotāju Latvijas reģionos
(% no ES vidējā līmeņa; pēc pirktspējas
paritātes; 2023. gadā)

**Rīgas reģiona ekonomikas
apjoms** (% no Latvijas)

Rīgas reģiona iedzīvotāju skaits
(% no Latvijas)

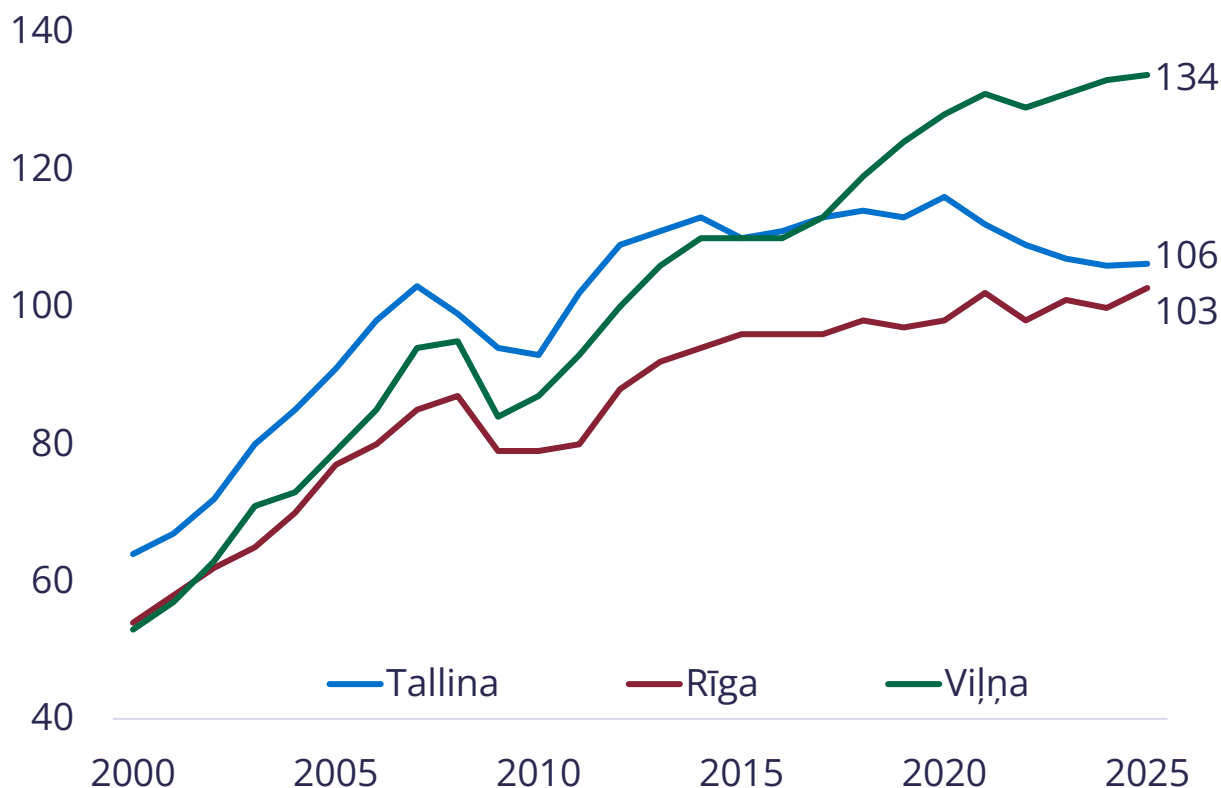
Pieaugums ir uz Pierīgas pašvaldību rēķina.

Rīga sasniegusi ES vidējo ienākumu līmeni.

Taču galvaspilsētas ir ekonomiskās attīstības dzinējspēki visā Eiropā.

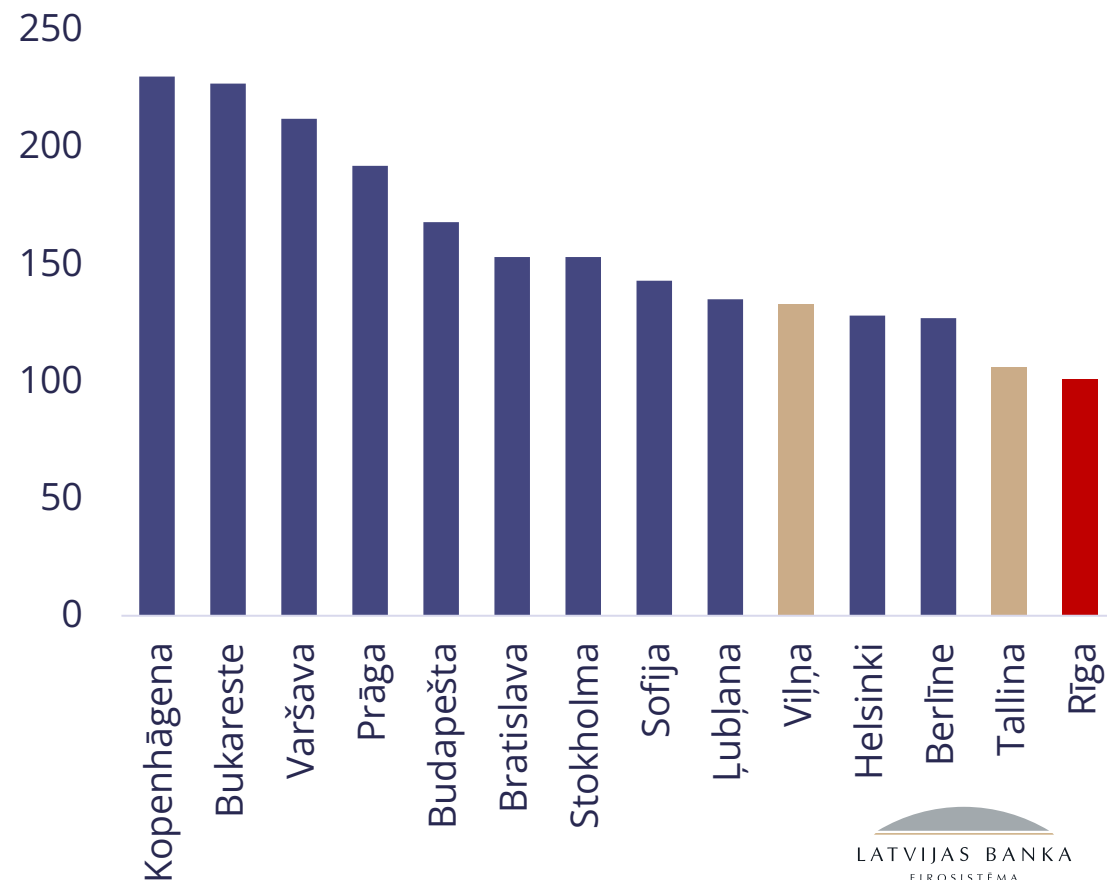
Rīgas potenciāls ir daudz augstāks par sasniegto.

Iekšzemes kopprodukts (IKP) uz iedzīvotāju
(indekss; ES27 vidēji = 100; pēc pirktspējas paritātes)

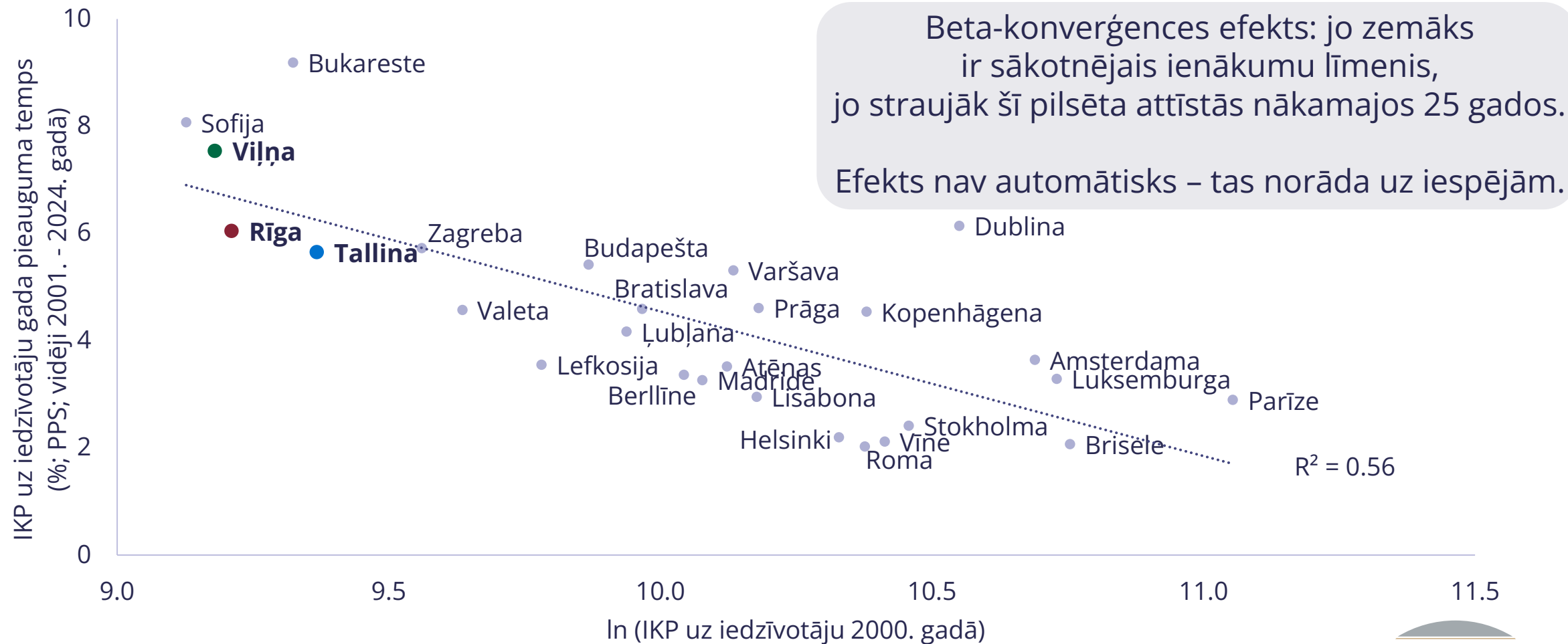
Rīga apzīmē Rīgas reģionu; Viļņa - Vilniaus apskritis; Tallina - Põhja-Eesti reģionu.
Autora aprēķins par 2025. gadu.

IKP uz iedzīvotāju Baltijas jūras reģiona un Austrumeiropas valstu galvaspilsētās (% no ES vidējā; pēc pirktspējas paritātes; 2024. gadā)

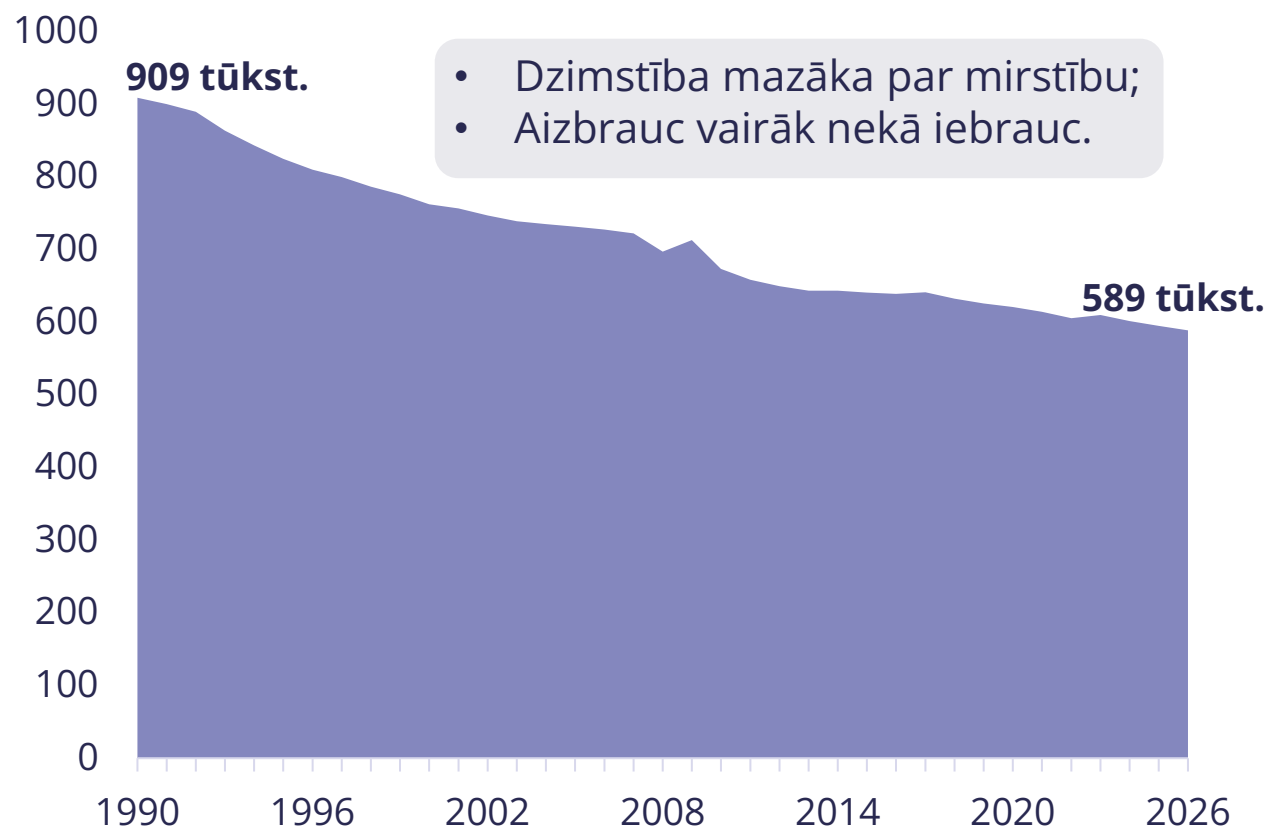
Zems starts nav liktenis uz mūžu, bet gan attīstības iespēja

Ienākumu līmenis un ekonomiskās attīstības temps Eiropas Savienības valstu galvaspilsētās (2000. – 2024. gadā)

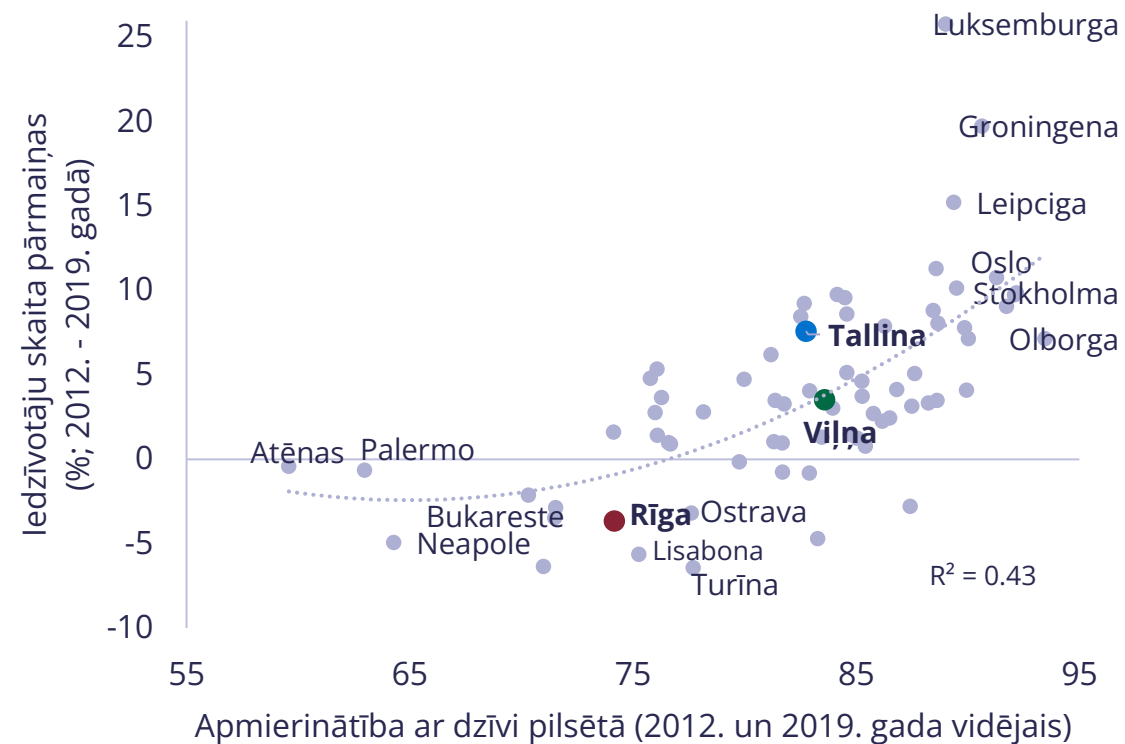

Mīts Nr. 2. Iedzīvotāji vēlas dzīvot ārpus pilsētas – Rīga ar to neko nevar izdarīt?

Iedzīvotāju skaits Rīgā (tūkst.; gada sākumā)

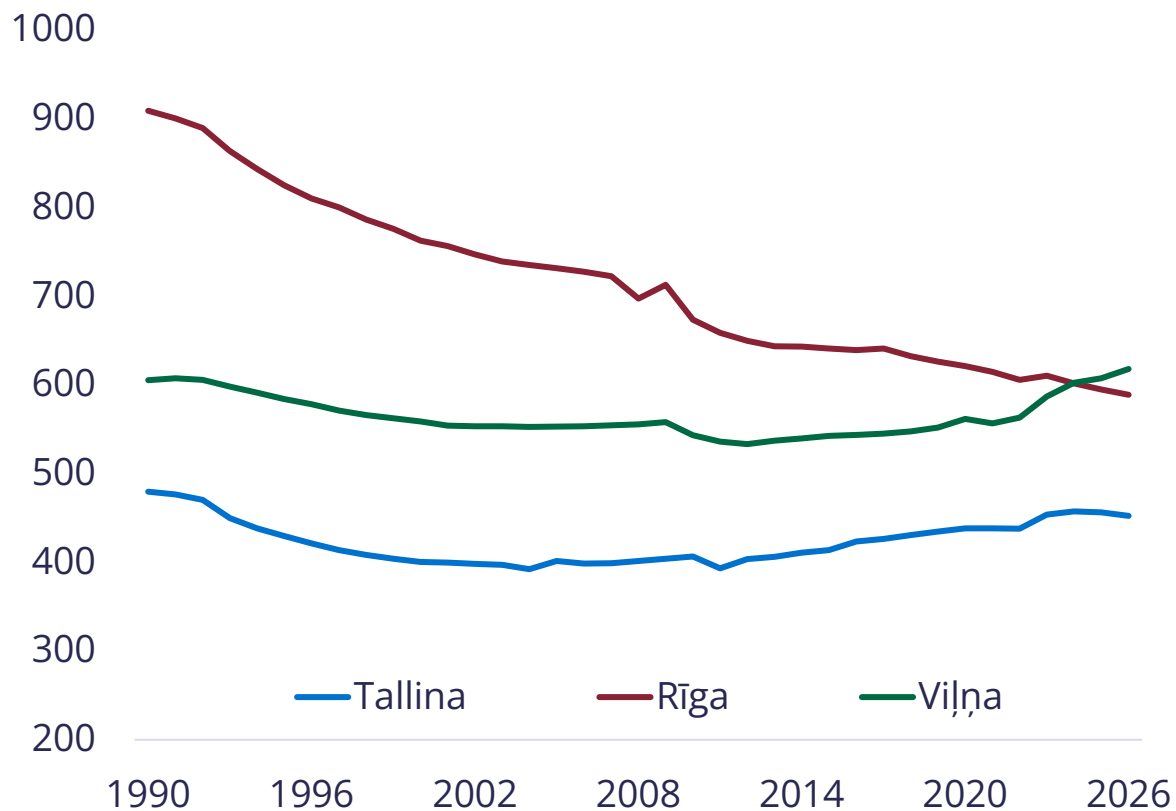
Apmierinātība ar dzīvi un iedzīvotāju skaita pārmaiņas Eiropas pilsētās

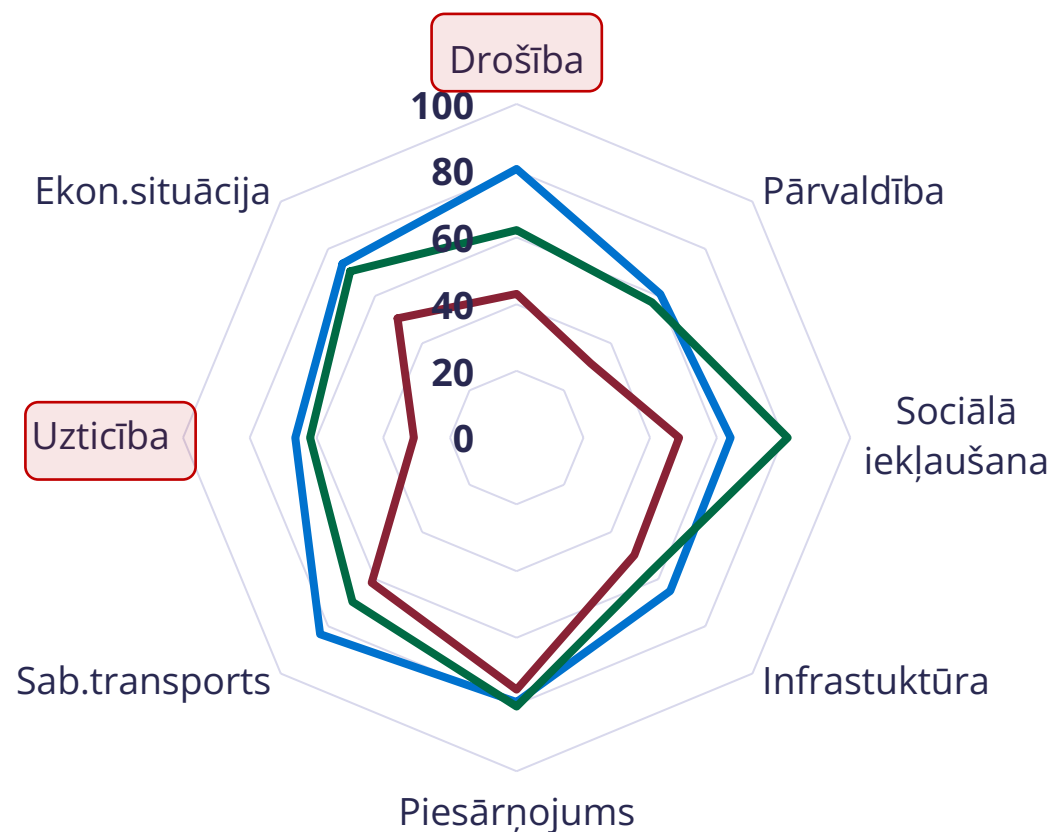
Avots: Olegs Krasnopjorovs (2022). Ready for the next 820? Looking for the keys to paradise of Riga city. Latvijas Bankas diskusijas materiāls.

Mūsu tuvākie kaimiņi ir apmierinātāki ar dzīves kvalitāti pilsētā. Arī iedzīvotāju skaits tur nesamazinās.

Iedzīvotāju skaits (tūkst.)

Dzīves kvalitāte pilsētā astoņu jomu dalījumā (0 – 100 skalā; 2023. gadā)*

Avots: Eurostat un nacionālo statistikas biroju dati, autora aprēķins.

* 0 – sliktākais rādītājs Eiropas 83 pilsētu vidū;
100 – labākais rādītājs.

Rīdzinieki pilsētā nejūtas droši un neuzticas cilvēkiem apkārt

Noziedzības, uzticības un pilsētas ekonomiskās attīstības teorētiskais modelis

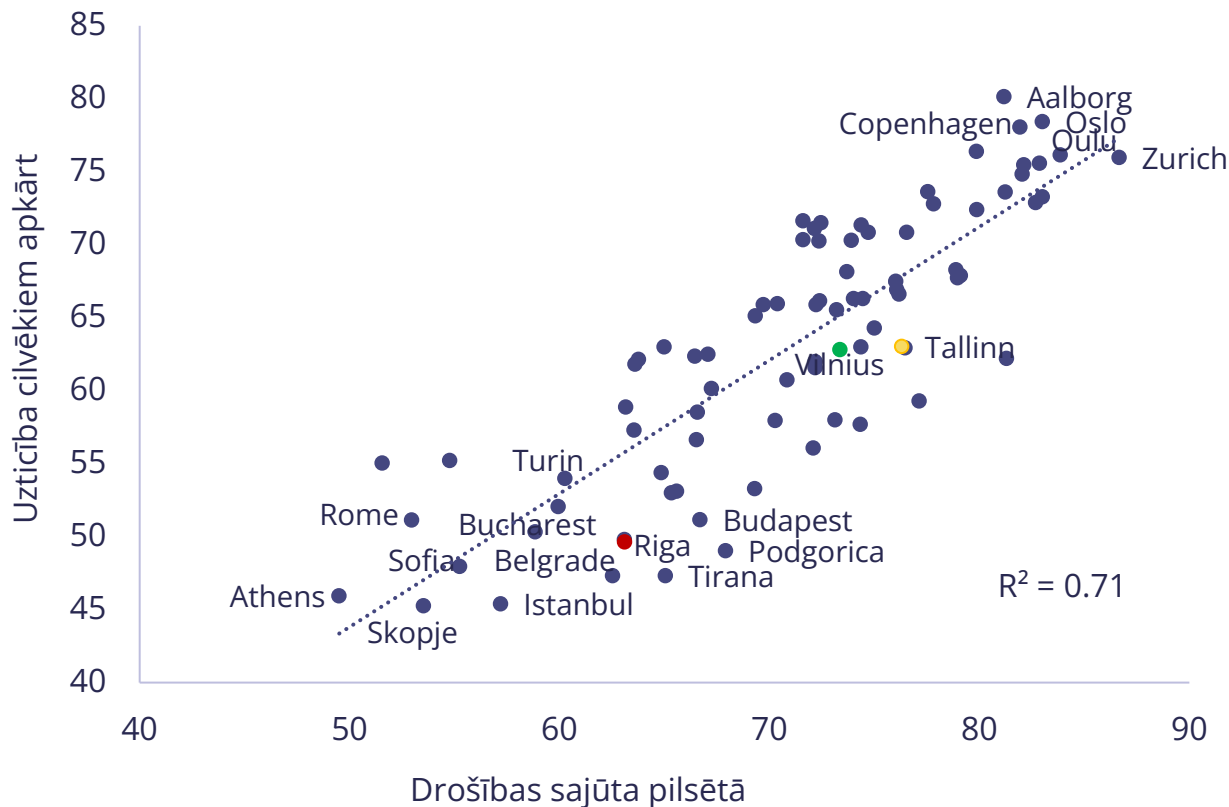
	Rīga	Tallina	Viļņa
Eiropas Komisijas aptauja (2023. gadā)			
Jūtos droši naktī, staigājot vienatnē savā pilsētā	63	69	66
Jūtos droši naktī, staigājot vienatnē savā rajonā	65	72	66
Uzticos savas pilsētas policijai	53	85	84
Nozagta nauda vai īpašums pēdējā gada laikā	82	89	82
Uzbrukums vai aplaupīšana pēdējā gada laikā	86	95	89
Sabiedriskais transports ir drošs	71	79	78
Korupcija manā pilsētā	31	36	46
Uzticos savas pilsētas iedzīvotājiem	46	56	61
Uzticos sava rajona iedzīvotājiem	53	70	65
Numbeo aptauja (2025. gada jūnijā)			
Noziedzības līmenis	62	81	72
Noziedzība pēdējo piecu gadu laikā pieaug	51	63	66
Bažas par sagrautām mājām un nozagtām lietām	65	83	75
Bažas par aplaupīšanu	67	83	73
Bažas par automašīnas nozagšanu	69	86	80
Bažas par automašīnā atstāto lietu nozagšanu	54	73	67
Bažas par uzbrukumu	63	79	69
Bažas būt aizvainotam	66	79	77
Bažas par fizisko uzbrukumu ādas krāsas utml. dēļ	75	80	79
Problēmas ar narkotiku tirgošanu un lietošanu	59	67	68
Problēmas ar īpašuma vandālismu un zādzību	53	71	62
Problēmas ar vardarbīgiem noziegumiem	75	87	77
Problēma ar korupciju un kukuļošanu	33	73	48
Droša pastaiga vienatnē dienasgaismā	82	91	87
Droša pastaiga naktī vienatnē	56	72	63

Šūnas krāsa atspoguļo attiecīgās pilsētas vietu starp Baltijas valstu galvaspilsētām:

1. vieta (vislabāk) 2. vieta 3. vieta (vissliktāk)

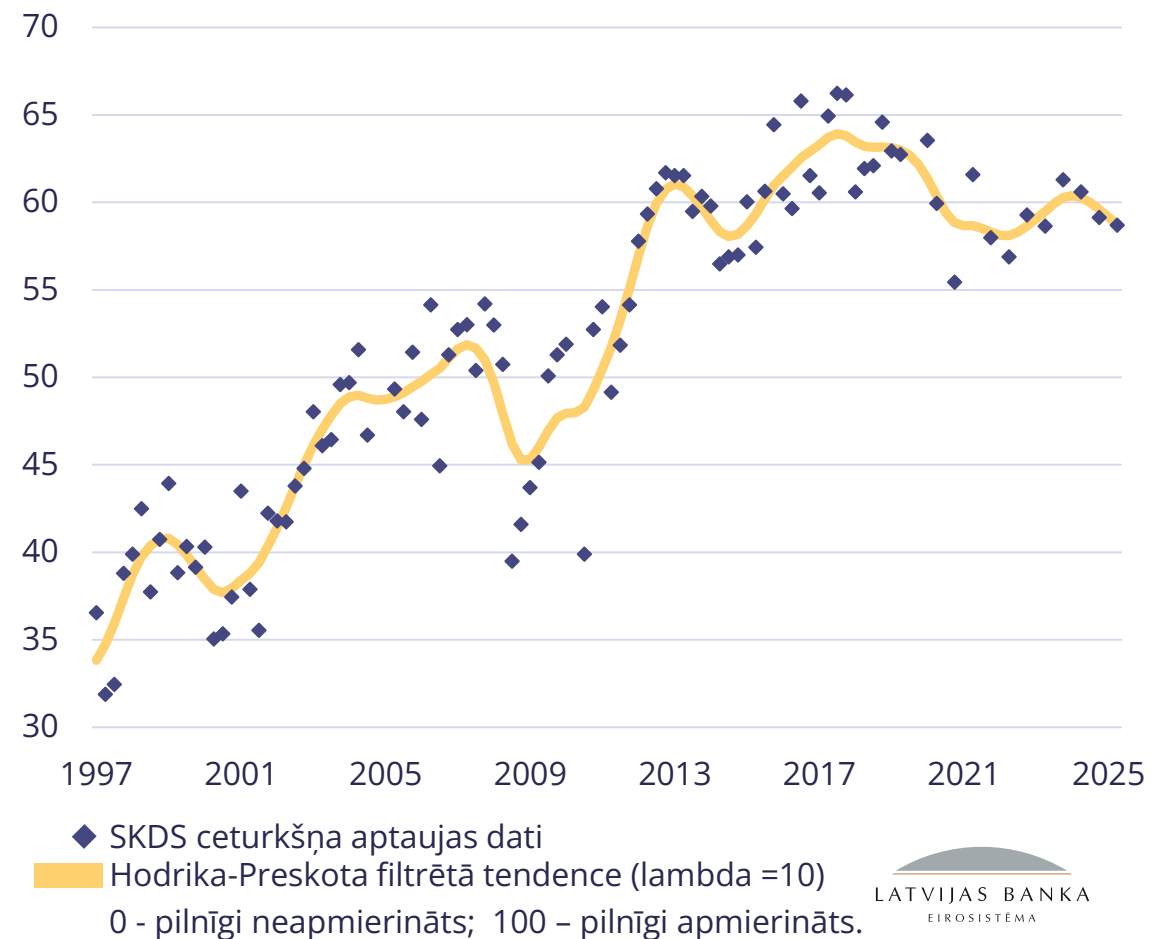
Drošības ziņā esam tuvāki Dienvideiropai un Balkāniem nekā Ziemeļeiropai – liels potenciāls uzlabojumam

Fiziskās drošības sajūta un iedzīvotāju uzticība viens otram 83 Eiropas pilsētās (0 – 100 punktu skalā; 2023. gadā)

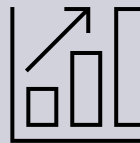

Avots: Eiropas Komisijas un SKDS dati, autora aprēķins.

Rīdzinieku apmierinātība ar sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanu pilsētā (0 – 100 punktu skalā)

Kas tieši dzīvos Rīgā – daudz svarīgāk par iedzīvotāju skaitu

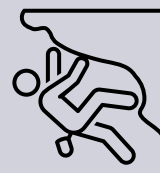
Veicināt imigrāciju?

Tikai augsti kvalificētā imigrācija veicinās IKP uz iedzīvotāju.

Augsti kvalificētie migranti – ir vajadzīgi, bet masveidā neiebrauc.

Globālā konkurence par tiem. Dzīves kvalitāte Rīgā atpaliek no vairuma Eiropas pilsētu.

Zemi kvalificētie migranti – var masveidā iebraukt, bet nav pieprasīti.

Somālijā, Nigērā, Afganistāna u.c. problēmvalstīs vairākums iedzīvotāju neprot lasīt nevienā valodā.

Mīts Nr. 3. Vispirms būvēsim ekonomiku, bet labvēlīgu dzīves vidi – vēlāk?

Traditional economic view:

New paradigm:

Ekonomikas attīstība nenozīmē ražot to pašu, tikai vairāk; jāvirzās uz unikālu, kvalitatīvu un sarežģītu preču un pakalpojumu radīšanu ar augstu pievienoto vērtību.

Tas ir strukturālās transformācijas process, kas balstīts uz zināšanām, investīcijām un inovācijām.

Tos virza radošie talanti (gan rīdzinieki, gan ārvalstnieki), kas globāli izvēlas labāko pilsētu sev un savai ģimenei, lielā mērā balstoties uz dzīves vidi.

Neliels pilsētas izmērs nav šķērslis labvēlīgai dzīves videi, pat otrādi; Rīgai nav jāklūst par megapoli, pietiek kļūt par labāko sevis versiju

Nelielo pilsētu priekšrocības, ar kurām tās piesaista augsti kvalificētus un radošus cilvēkus no lielpilsētu centriem

Tīra, autentiska un unikāla vide.

Labāka pilsētvides organizācija.

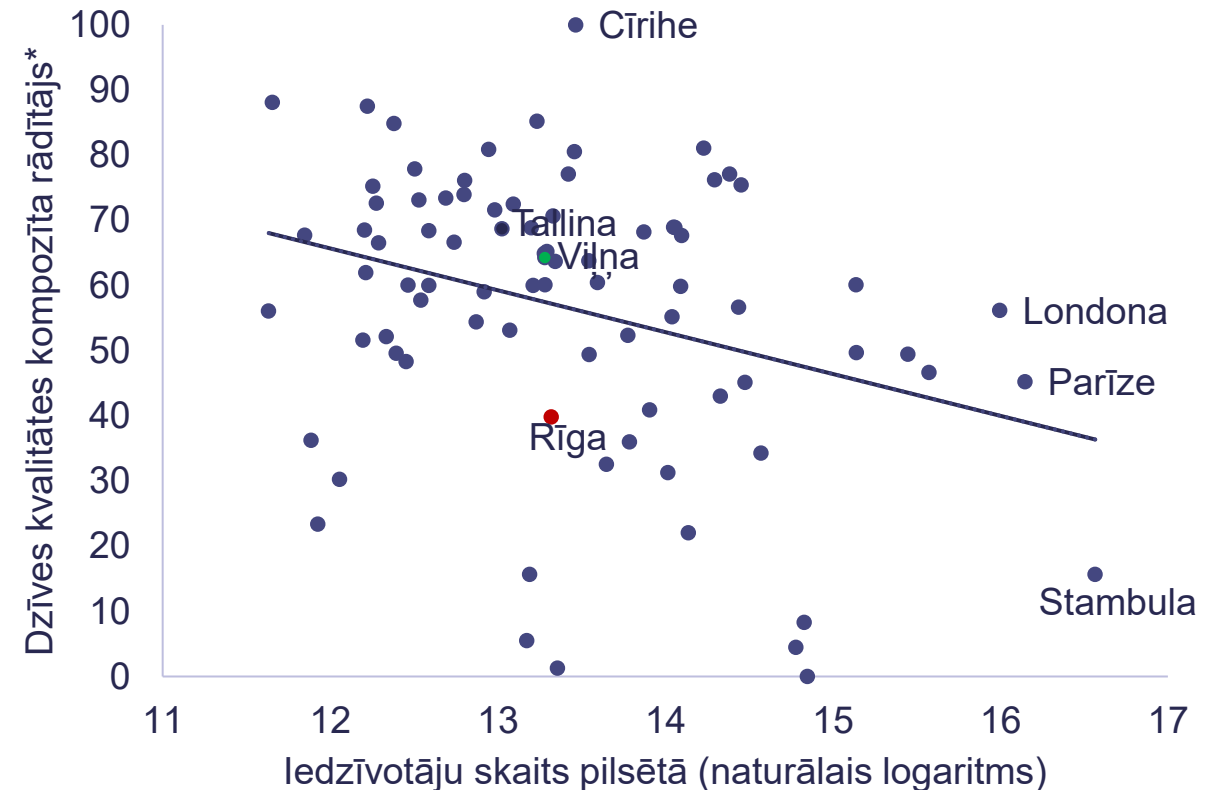

Ērtāks dzīves ritms, lielākas iespējas pieturēties veselīgākam dzīvesveidam.

Sociālais tuvums, lielākas iespējas iesaistīties sabiedrības dzīvē.

Iedzīvotāju skaits un dzīves kvalitāte pilsētā (2023. gadā)

* 0: sliktākā dzīves kvalitāte 83 Eiropas pilsētu vidū.
100: labākā dzīves kvalitāte

Šodien atspēkojām trīs mītus par Rīgas konkurētspēju

1

**Rīga jau ir attīstīta,
jāpārdala ienākumus uz
reģioniem**

Galvaspilsētu reģioni ir ekonomiskās attīstības dzinējspēki visās ES valstīs.

Rīgai no visām ES galvaspilsētām ir zemākais IKP uz iedzīvotāju; tas nozīmē milzīgu attīstības potenciālu.

2

Iedzīvotāji vēlas dzīvot ārpus pilsētām - Rīga ar to neko nevar izdarīt

Iedzīvotāju skaits samazinās tajās Eiropas pilsētās, kur iedzīvotāji nav apmierināti ar dzīves vidi.

Savukārt tajās Eiropas pilsētās, kur iedzīvotāji ir apmierināti ar dzīves vidi, iedzīvotāju skaits aug.

3

Vispirms būvēsim ekonomiku, bet labvēlīgu dzīves vidi – vēlāk

Izcila dzīves vide piesaista uz pilsētām radošus cilvēkus un tādējādi arī zināšanas, investīcijas un inovācijas.

Dažām ES galvaspilsētām Rīgas tuvumā tas jau izdevās – Rīgai ir visas iespējas.

Jautājumiem un komentāriem:
Olegs.Krasnopjorovs@bank.lv

Oļegs Krasnopjorovs (2022). "Vai Rīga ir gatava nākamajiem 820 gadiem? Rīgas paradīzes atslēgas meklējot"
Pētījums un 10 rakstu sērija:
<https://www.makroekonomika.lv/diskusiju-materiali/vai-riga-ir-gatava-nakamajiem-820-gadiem-rigas-paradizes-atslegas-meklejojot>

